

Je gaat op zoek naar informatie.

Vraag je dan altijd af of je kunt gebruiken wat je leest.

Wat zoek je? Past de tekst bij je vraag?

Kijk of het boek of verhaal **bruikbaar** is. De tekst moet bij het doel van je zoektocht passen. Er moet in staan wat je wilde weten.

Een tekst kan informatief zijn, maar er kan ook iemands mening in staan.

Een **mening** is dat wat je van iets of iemand vindt. Het is een opvatting, een oordeel, een opinie. Je kunt je mening ergens over geven, dan zeg je dus wat je ervan vindt, hoe je over iets denkt.

Een **feit** is iets wat echt waar is, of iets wat echt gebeurd is.

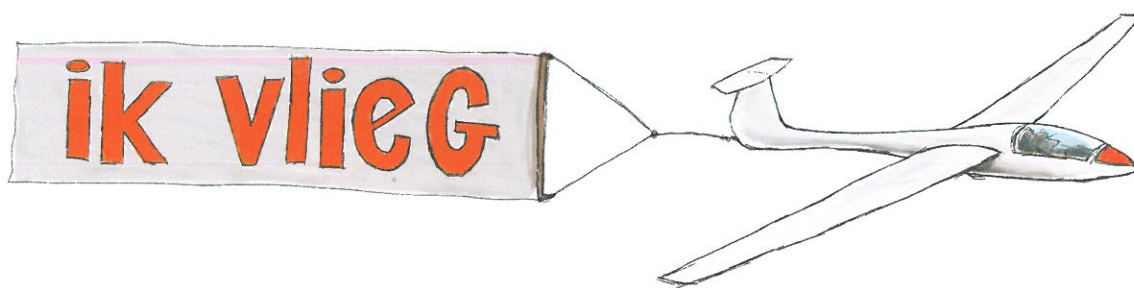
Feiten kun je niet veranderen. Zó is het. Dát is er gebeurd.

Een feit, iets wat gebeurd is, kan ook een oorzaak en een gevolg hebben.

De **oorzaak** is datgene waardoor het gekomen is. Een oorzaak heeft altijd een gevolg. Het **gevolg** is iets wat vanzelf gebeurt, doordat er eerst iets anders is gebeurd.

Moderne zweefvliegtuigen zijn gemaakt van kunststof. Je kunt starten met behulp van een lier. Maar je kunt ook door een ander vliegtuig omhoog getrokken worden. Met zweefvliegtuigen kun je enorme afstanden afleggen en uren in de lucht blijven.

Deze tekst vertelt ons dingen die echt waar zijn, de tekst omschrijft dus feiten. Als er verteld was hoe heerlijk het is om te vliegen, dan was er sprake geweest van een mening. Niet iedereen vindt vliegen immers heerlijk, dat is de mening van de schrijver.

Naast feiten en meningen kennen we ook reclameboodschappen.

Een **reclameboodschap** prijst een artikel, dienst of bedrijf aan, om mensen over te halen het te kopen of er gebruik van te maken. Een reclame zegt dus dat iets heel leuk of goed is. De reclamemaker hoopt dat mensen het dan gaan kopen.

Een reclameboodschap bevat meestal eenzijdige informatie. De halve waarheid. Wat weer iets anders is dan leugens, want dat mag niet in reclame. In deze reclametekst wordt het Tropenmuseum aangeprezen als een van de mooiste gebouwen van Amsterdam. Geen leugen, maar wel een beetje eenzijdige informatie.

Het Tropenmuseum bevindt zich in een van de mooiste oude gebouwen van Amsterdam. Er zijn acht tentoonstellingen over het dagelijkse leven in de tropen en subtropische gebieden. Er zijn ook wisselende tentoonstellingen met zowel modern als ouderwets beeldmateriaal. Het museum is onderdeel van het *Nederlands Instituut voor de Tropen*. Het is ook een geweldig museum voor kinderen.

Een tekst geeft ook nogal eens een conclusie weer. Een **conclusie** is een gevolgtrekking, dat wat je ergens uit opmaakt.

Het land waar je naar toe reist, heeft een landklimaat: de nachten zijn koud, maar overdag wordt het er behoorlijk warm. Conclusie: Je hebt dus twee soorten kleding nodig.

Dat je beter twee soorten kleding mee kunt nemen is dus een conclusie die je trekt als je leest dat een land een klimaat heeft met koude nachten en warme dagen.

Het is verstandig om niet gelijk alles wat geschreven staat voor waar aan te nemen. Veel dingen die geschreven worden, zijn helemaal niet zeker. Probeer dus kritisch te blijven kijken naar informatie. Klopt het wel wat er staat?

Walvissen zwemmen in zee. Maar ze moeten wel steeds adembalen. Dan komen ze boven water en persen ze lucht uit.

Mening: dat wat je van iets of iemand vindt.

Feit: iets wat echt waar is, wat echt gebeurd is.

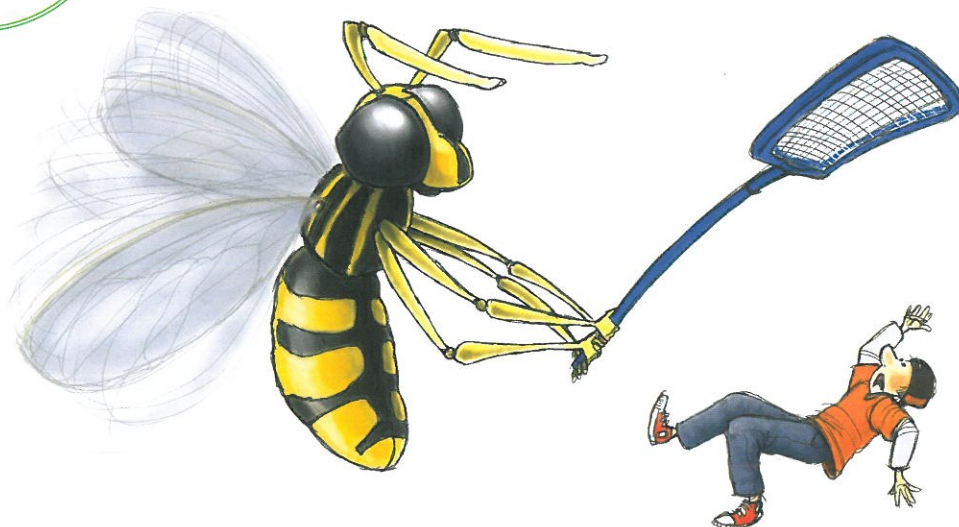
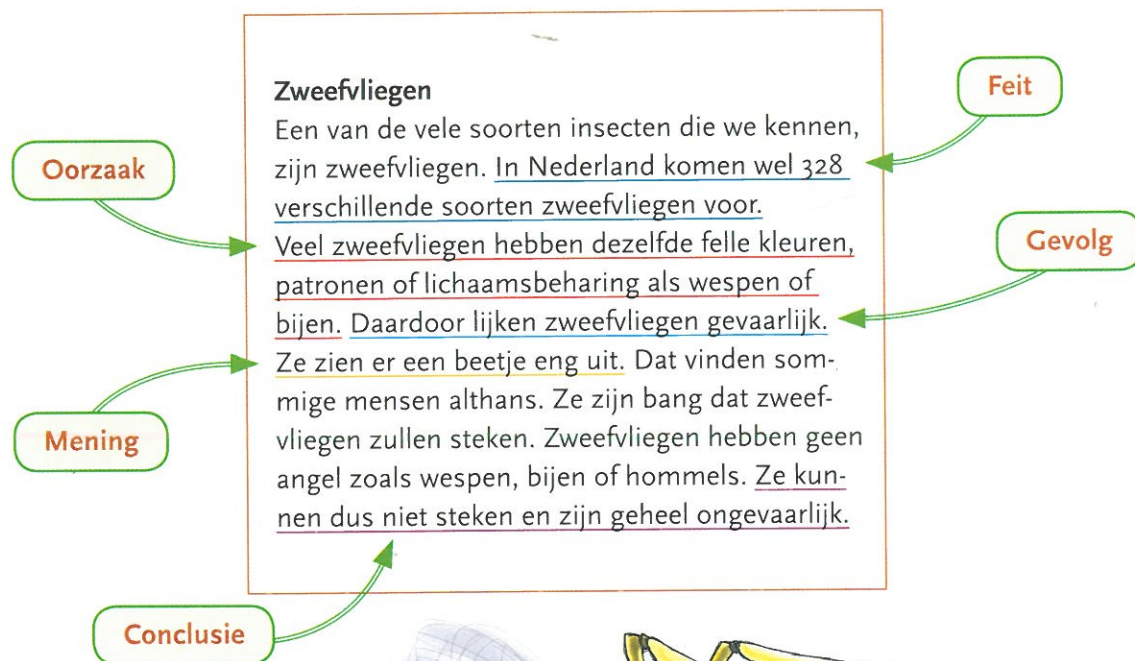
Oorzaak: datgene waardoor iets komt, iets wat gevolgen heeft.

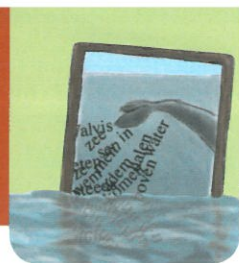
Gevolg: iets wat vanzelf gebeurt, doordat er eerst iets anders is gebeurd.

Conclusie: gevolgtrekking, dat wat je ergens uit opmaakt.

Bruikbaarheid van een tekst: vind je de informatie die je zoekt? Dan is de tekst bruikbaar.

Reclameboodschap: aanprijzing van iets.

Bron 1 (opgave 1 - 4)

Tekst 1

De eerste mens die echt ging vliegen was Otto Lilienthal. Hij ontwierp allerlei heel bijzondere vliegtoestellen en sprong daarmee van een berg om ze te testen. Lilienthal was de eerste vliegende mens en de uitvinder van het vliegtuig. Helaas was hij ook een van eerste slachtoffers van een vliegtuigongeluk. In 1896 stortte hij neer en overleed. Hierna kwam de ontwikkeling van de luchtvaart snel op gang. In 1903 maakten de broertjes Wright hun eerste geslaagde vlucht met een motorvliegtuig.

Tekst 2

Als een vliegtuig allang verdwenen is, zie je vaak nog witte strepen in de lucht. Die strepen heten ook wel 'condensstrepen'. Hoe komt dat?

Het meeste wat je ziet is... water! Het vliegtuig verbrandt kerosine. Daarbij komen o.a. CO₂ en roet vrij, en... heel veel waterdamp. In de lucht ziet dat er wit uit. Net als wolken, want dat zijn ook een heleboel kleine waterdeeltjes bij elkaar. Als de lucht heel erg droog is, verdampt het water snel en verdwijnen de strepen ook snel. Is de lucht waarin het vliegtuig vliegt erg vochtig, dan blijven de strepen veel langer zichtbaar.

Tekst 3

In museum *De Vliegende Baron* is van alles te vinden over vliegen en vliegtuigen. Er is te zien hoe de eerste vliegtuigen gebouwd werden, met een soort grote vleugels die aan de armen gebonden werden. Zo vielen er heel wat uitvinders van een dak en braken hun benen.

Ook andere manieren van in de lucht blijven zijn in *De Vliegende Baron* tentoongesteld. Spectaculair is wel de heteluchtballon waarin, aan een touw, met hete lucht een stukje opgestegen kan worden.

Naast het museum is een veld ingericht voor modelbouwvliegtuigen. Tegen een kleine vergoeding kunnen bezoekers hier proberen een eigen toestel te laten starten en landen. Menig vlieggek zal hier zeker veel plezier aan beleven.

Tekst 4

De nieuwe film *Lachen Gieren Brullen* is nu uit! Ga hem zien in de bioscoop en beleef de leukste uurtjes van uw leven. Suis met luchtacrobaat Ron Ballon door de wolken. Maak de grappigste luchtbutelingen. Ga mee in zijn achtervolgingen en op zijn geheime missie. Maar is die opdracht wel zo geheim? Of begrijpt Ron Ballon het zelf niet helemaal? Geen zorgen, hij kan opstijgen wanneer hij wil en het leven in de lucht is anders dan hij altijd dacht te weten. Dus... een film die u niet mag missen! De film is te zien in de Nederlandse bioscopen vanaf 15 september.

GEBRUIK HIERBIJ BRONNENBOEK BLZ. 29

Opgave 1**Lees tekst 1 van bron 1.**

Je wilt een werkstuk maken over zweefvliegen.
Is deze tekst dan bruikbaar? Waarom wel/niet?

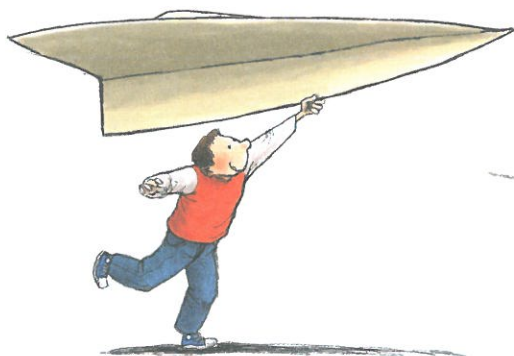

Geeft deze tekst feiten weer of een eigen mening?
Waaraan kun je dat zien?

Opgave 2**Lees tekst 2 van bron 1.**

Katja wil een spreekbeurt houden over luchtvervuiling. Kan zij deze tekst dan gebruiken? Waarom wel/niet?

In de tekst wordt een oorzaak en een gevolg besproken. Welke zijn dat?

Oorzaak: _____

Gevolg: _____

Opgave 3**Lees tekst 3 van bron 1.**

Deze tekst gaat over een vliegtuigenmuseum.
In de tekst wordt melding gemaakt van een bijzonder feit. Welk feit is dat?

De schrijver geeft ook zijn mening over dit feit.
Met welk woord doet hij dat?

Opgave 4**Lees tekst 4 van bron 1.**

Wat voor soort tekst is dit denk je?

Welke conclusie wordt er in de tekst getrokken?

Opgave 5**Lees tekst 1 tot en met 4 nog eens.**

Welke tekst/teksten geeft/geven alleen feiten?

In welke tekst/teksten staat een eigen mening van de schrijver?

Anouk wil een werkstuk maken over de geschiedenis van de luchtvaart. Welke tekst/teksten is/zijn dan bruikbaar?

En welke tekst kan zij gebruiken bij een werkstuk over de ballonvaart?
